

Aan: de leden van klankbordgroep fusie Beemster-Purmerend

Beemster/Purmerend, 04 juni 2019

Op 13 mei jl. is een presentatie aan de Klankbordgroep gegeven over de ontwikkeling van de financiën van de gemeenten Beemster en Purmerend sinds de financiële scans die in het voorjaar van 2018 zijn gemaakt. In die vergadering is afgesproken dat voor de Klankbordgroep van 17 juni 2019 inzicht wordt gegeven in de mogelijke ontwikkeling van de lokale lastendruk na de fusie. Dit is belangrijke informatie voor de besluitvorming over het herindelingsontwerp.

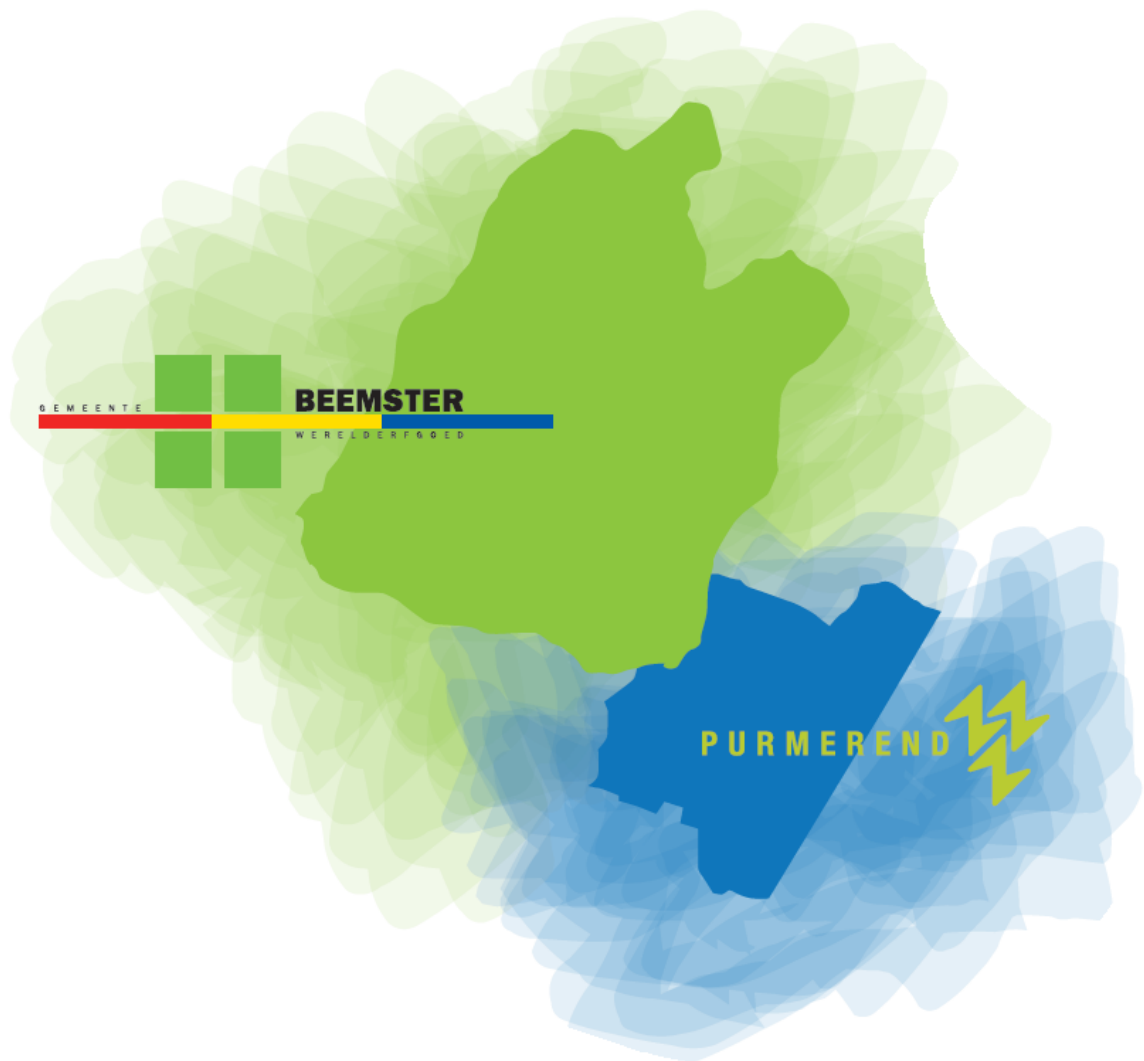
Bijgaande notitie heeft als doel om u inzicht te geven in de mogelijke ontwikkeling van de lokale lastendruk. Hierbij is uitgegaan van de huidige situatie per gemeente met een doorkijk naar de situatie van één gemeente zonder verschillen voor onze inwoners.

Voorliggend document laat de ontwikkeling van de lokale lasten in de nieuwe gemeente zien voor de drie belangrijkste heffingen: OZB, afvalstoffenheffing en rioolrecht alsmede de betekenis van een eventuele afschaffing van de hondenbelasting. Besluitvorming over belastingen komt later aan bod; bij voorkeur definitief in het jaar voorafgaand aan de fusiedatum.

Tijdens de klankbordgroep kunt u met elkaar en met de leden van de bestuurlijke stuurgroep spreken over de inhoud van deze notitie. De klankbordgroep hoeft geen keuzes te maken, dit volgt later in het proces.

Omdat de notitie onvermijdelijk ook een zeker technisch gehalte heeft, verzoeken wij u eventuele technische vragen voorafgaand via de griffie stellen aan de projectorganisatie.

**Notitie inzicht mogelijke gevolgen lokale lasten
fusie Beemster-Purmerend
- quick scan**

Notitie t.b.v. Klankbordgroep 17 juni 2019

1. Inleiding

Op 13 mei is een presentatie aan de Klankbordgroep gegeven over de ontwikkeling van de financiën van de gemeenten Beemster en Purmerend sinds de financiële scans die in het voorjaar van 2018 zijn gemaakt. In die vergadering is afgesproken dat voor de Klankbordgroep van 17 juni inzicht zou worden gegeven in de gevolgen van de fusie voor de lokale lastendruk. Dit is belangrijke informatie voor de besluitvorming over het herindelingsontwerp. Over de gevolgen voor de lokale lastendruk gaat deze notitie.

Deze notitie kent de volgende opbouw:

- Aanpak van de notitie
- Wijze van heffing
- Lokale lasten 2019 per gemeente
- Uitgangspunten basisberekening en varianten
- Berekening effecten lokale lastendruk harmonisatie
- Conclusies
- Bijlage: overzicht belangrijkste gegevens van de belastingheffing per gemeente voor 2019.

De notitie heeft niet als doel richting aan de harmonisatie te geven. Het laat de ontwikkeling van de lokale lasten in de nieuwe gemeente zien voor de drie belangrijkste heffingen: OZB, afvalstoffenheffing en rioolrecht alsmede de betekenis van een eventuele afschaffing van de hondenbelasting. Voor de harmonisatie zijn verder bijvoorbeeld ook reclamebelasting, de toeristenbelasting en de precariobelasting van belang. Deze zijn nu niet meegenomen om het niet te ingewikkeld te maken.

2. Aanpak en disclaimer

De notitie is een quick scan: het is een rekenkundige benadering van de tariefsontwikkeling op basis van de bekende eenheden van heffing, maar is eenvoudig gehouden. Het is een benadering op basis van WOZ waardes, aantallen aansluitingen, kwijtscheldingshoeveelheden, percentages leegstand, aantallen etc. Ze geven goed de richting van de lokale lasten na de fusie aan. Maar een exacte uitwerking vindt plaats in het harmonisatieproces waarin een nota lokale lastendruk wordt gemaakt, waarin e.e.a. precies kan worden bepaald.

De quick scan is gedaan op de belangrijkste woonlasten die inwoners betalen: de OZB, de afvalstoffenheffing en de rioolheffing. Deze noemen we hier 'de lokale heffingen'. Uitgangspunt in de notitie en de gepresenteerde berekeningen is dat de opbrengst lokale heffingen van Beemster en Purmerend in de begroting opgeteld vóór de fusie gelijk is aan de opbrengst lokale heffingen van de gefuseerde gemeente. Dat betekent dus dat er door de fusie niet een hogere belastingopbrengst ontstaat. Door verschillen in a) de wijze van heffing en in b) tarieven zijn er wel individuele effecten voor inwoners en bedrijven door de fusie. Die verschillen worden hier zichtbaar gemaakt.

Omdat de belastingcapaciteit van Purmerend verreweg het grootste is en de gemeentelijke herindeling via de juridische systematiek van de lichte variant gaat, houdt de basisberekening een harmonisatie naar de systematiek van Purmerend in. In het bestuurlijk akkoord is afgesproken dat als er een goede reden om het systeem van Beemster te hanteren, dit kan worden overgenomen. Om die reden zijn er op de basisberekening 2 varianten berekend:

- a) Invoering van een systeem van eenpersoons en meerpersoonshuishoudens voor de afvalstoffenheffing. Gerekend hierbij is dat het tarief van 1 persoons huishoudens 80% is van het systeem van meerpersoons huishoudens.
- b) Afschaffen van de hondenbelasting en verwerken in de tarieven OZB

Er zitten in het memo berekeningen voor het tariefsverschil tussen verbruikersheffing en eigenaarsdeel rioolheffing en tussen eenpersoons huishoudens en meerpersoons huishoudens afvalstoffenheffing. Deze kunnen om redenen anders worden vastgesteld. Er zijn dus nog meer varianten te berekenen, maar het doel van de notitie is ook niet om besluitvorming voor te sorteren, maar om inzicht te geven in de effecten. Daarvoor zijn deze drie varianten afdoende.

3. Wijze van heffing

Beemster en Purmerend heffen hun belastingen op verschillende manieren. Deze verschillen worden in onderstaande tabel kort weergegeven en daarna nader toegelicht.

Heffing	Systeem Purmerend	Systeem Beemster
OZB heffing	Regulier systeem van tariefpercentage x de WOZ waarde met aanpassing van de tarieven voor waarde ontwikkeling. De waarde aanpassing vindt plaats op de opbrengst woningen apart van de opbrengst niet-woningen ¹ zodat een hogere waarde ontwikkeling van woningen niet leidt tot lagere tarieven van niet-woningen.	Regulier systeem van tariefpercentage x de WOZ waarde met aanpassing van de tarieven voor waarde ontwikkeling. De waarde aanpassing vindt plaats op de opbrengst woningen apart van de opbrengst niet-woningen zodat een hogere waarde ontwikkeling van woningen niet leidt tot lagere tarieven van niet-woningen. Sinds 2019. Daarvoor: gelijk tarief woningen en niet-woningen
Afvalstoffenheffing	1 tarief (vastrecht) per perceel	2 tarieven afhankelijk van huishouden: <ul style="list-style-type: none"> • 1 tarief voor 1 persoons huishouden • 1 tarief voor meerpersoons huishouden
Rioolheffing	2 tarieven: <ul style="list-style-type: none"> • 1 eigenaarsheffing • 1 verbruikersheffing 	1 tarief (eigenaren)

Als we naar de bovenstaande systemen kijken, dan zien we ten opzichte van het landelijk beeld de volgende zaken ten aanzien van de tarieven van Beemster en Purmerend:

- OZB. Voor woningen mogen andere ozb-tarieven worden vastgesteld dan voor niet-woningen. Dit is toegestaan omdat woningen veel sterker in waarde stijgen dan niet-woningen. Zouden gemeenten dit niet doen en gelijke tarieven hanteren dan zouden woningen steeds meer OZB betalen en bedrijven steeds minder. Net als het overgrote deel van de gemeenten heeft Purmerend direct van deze mogelijkheid gebruik gemaakt, Beemster pas sinds 2019. Tot en met 2018 betaalden eigenaren van niet-woningen evenveel als de eigenaren van woningen per eenheid WOZ waarde. Er is nu geen systeemverschil meer. Wel zijn vanwege de voorgeschiedenis de tarieven in Beemster voor niet-woningen laag t.o.v. Purmerend.
- Afvalstoffenheffing. De meeste gemeenten laten het tarief van de afvalstoffenheffing afhangen van de huishoudensomvang: óf door DIFTAR (gewicht/ledigingen) óf door onderscheid op de aanslag tussen eenpersoons en meerpersoonshuishoudens. 7% van de gemeenten doet dit niet en heeft een vastrecht. Daar hoort Purmerend bij. Purmerend wijkt daarmee af van het landelijke beeld.
- Rioolrecht. Het rioolrecht is in de meeste gemeenten nog een vastrecht (eigenaarsheffing). In Purmerend is er ook een verbruikersheffing gebaseerd op het drinkwaterverbruik. Bij een verbruik van 1-300 m3 drinkwater geldt een tarief van € 64,32. Dit betalen de meeste huishoudens. Bij verbruik daarboven (meestal bedrijven) moet meer worden betaald. Particulieren verbruiken gewoonlijk niet meer dan 300 m3. In veel gemeenten betalen niet

¹ Woningen zijn onroerende zaken waarvan de waarde in hoofdzaak (70% of meer) is toe te rekenen aan grond en opstallen die dienen tot woning of die dienstbaar zijn aan woondoeleinden (zoals garages, tuinhuisjes etc.). Niet-woningen zijn onroerende zaken die niet voldoen aan de voorwaarden voor een woning.

alleen eigenaren maar ook huurders rioolheffing (37% van de gemeenten heeft alleen een eigenarentarief). In Purmerend betalen huurders de verbruikersheffing riolering. In Beemster is alleen een eigenarenheffing en betalen huurders niet voor de riolering.

4. Lokale lasten 2019 per gemeente

Er is in deze quick scan gekeken naar de OZB, de afvalstoffenheffing en de rioolheffing. Dat levert het volgende beeld op:

Aanslag	Huurder/ eigenaar	OZB	Afvalstoffen- heffing	Riool- heffing	Totaal
Eenpersoon Beemster	huurder		216	0	216
Meerpersoons Beemster	huurder		303	0	303
Eenpersoon Purmerend	huurder		324	64	388
Meerpersoons Purmerend	huurder		324	64	388
Eenpersoon Beemster	eigenaar (WOZ- waarde: 347.000)	412	216	201	829
Meerpersoons Beemster	Eigenaar	412	303	201	916
Eenpersoon Purmerend	eigenaar (WOZ- waarde: 235.000)	231	324	175	730
Meerpersoons Purmerend	eigenaar	231	324	175	730

Er zijn verschillen tussen de belastingdruk voor inwoners van Beemster en Purmerend. Opvallend is dat in Beemster de lokale lasten van woningeigenaren hoger liggen dan die in Purmerend, terwijl voor de huurders de omgekeerde situatie het geval is.

Voor niet-woningen (waarvan de belastingplichtigen veelal ondernemers zijn) zijn de lokale lasten veel moeilijker te vergelijken omdat deze o.m. afhankelijk zijn van het waterverbruik en van de hoeveelheid bedrijfsafval. Als het gaat om de OZB dan zijn dit de getallen:

Aanslag	Gemiddelde WOZ waarde	OZB	Gelijke WOZ waarde	OZB
Beemster	520.000	1.365	500.000	1.313
Purmerend	478.000	1.735	500.000	1.815

Waar het verschil in gemiddelde WOZ waarde tussen een woning in Beemster en een woning in Purmerend groot is, is het verschil van de gemiddelde WOZ waarde van een niet-woning tussen beide gemeenten beperkter (Beemster 8,5% hoger). De aanslag is bij een gelijke waarde WOZ waarde in Purmerend dan 38% hoger dan in Beemster

Bij de kostendeckende heffingen zijn naast de zichtbare tariefsverschillen nog twee zaken die bij harmonisatie een belangrijke rol spelen: a) het saldo in de egalisatievoorzieningen (met name in Purmerend): deze saldi moeten in principe ten goede komen aan de inwoners die deze hebben bekostigd en b) de kosten die in de tarieven worden doorberekend. Purmerend rekent meer kosten toe aan de tarieven. Bij harmonisatie kan dit tot iets hoger rioolrecht en afvalstoffenheffing leiden, maar dit kan met OZB gecompenseerd worden zodat er per saldo geen lastenverzwaring optreedt. Hier wordt in de berekeningen hierna geen rekening mee gehouden, maar dit vraagt nader onderzoek.

5. Uitgangspunten basisberekening en varianten

Basisberekening

Voor de basisberekening wordt uitgegaan van het systeem van Purmerend. Deze berekening gaat er vanuit dat de tarieven OZB niet-woningen van Beemster gelijk worden aan die van Purmerend. Dat betekent dat niet-woningen van Beemster meer gaan betalen en dat het voordeel hiervan wordt toegerekend aan de OZB voor woningen van beiden gemeenten (die daarmee iets lager worden). Ook mogelijk was geweest de totale opbrengst niet-woningen van beide gemeenten tezamen gelijk te houden. Daarvoor is bij het opstellen van dit stuk niet gekozen. Bij de afvalstoffenheffing is de opbrengst gedeeld door de aantallen belastingplichtigen resulterend in één tarief. Voor de rioolheffing geldt dat in Purmerend 38% van de totale opbrengst wordt opgehaald met het verbruikerstarief. Dat is ook de aanname voor de nieuwe gemeente omdat de verbruikershoeveelheden voor Beemster niet beschikbaar waren. Dit leidt afgerond tot de volgende nieuwe tarieven:

Aanslag	Tarief	Toelichting
OZB woningen eigenaar	0,0987%	Nieuw tarief incl. daling vanwege extra opbrengst niet-woningen
OZB niet-woningen eigenaar	0,1895%	Huidig tarief Purmerend
OZB niet-woningen gebruiker	0,1734%	Huidig tarief Purmerend
Afvalstoffenheffing	320	Nieuw tarief: totale opbrengst/totaal aantal belastingplichtigen.
Rioolrecht - eigenaar	111	Nieuw tarief uitgaande van dezelfde verdeling gebruikers/eigenaren en grootverbruik
Rioolrecht - gebruiker	65	Idem

Variant 1.

Purmerend heeft geen differentiatie naar huishouden voor afvalstoffenheffing. De meeste gemeenten hebben dit wel. Er is onderzocht wat de invoering van een eenpersoons tarief in Purmerend betekent. Daarvoor is een proefuitdraai op de bestanden van burgerzaken gemaakt, gecorrigeerd naar de opbrengst in de begroting. Dit levert de volgende uitkomst:

Purmerend		Beemster	
Eenpersoonshuishouden:	11.504	Eenpersoonshuishouden:	982
Meerpersoonshuishouden:	23.985	Meerpersoonshuishouden:	2.951
Percentage eenpersoons huishoudens:	32,4%	Percentage eenpersoons huishoudens:	25,0%

Purmerend heeft een hoger percentage eenpersoons huishoudens. Omdat het meerpersoonstarief het lagere eenpersoonstarief moet bekostigen, is de hoogte van de tariefdifferentiatie belangrijk. In Beemster is het eenpersoons tarief 71% van het meerpersoonstarief. Dit is al ruim 20 jaar het geval, hier is geen actuele opbouw voor. Het gemiddelde tarief afvalstoffenheffing in Nederland is € 214 voor eenpersoons huishoudens en € 263 voor meerpersoons huishoudens. Het percentage is dan 81%. Bij de mediaan-berekening (190/242) is dit 79%. Dit is reden om een hoger percentage te nemen dan 71%. Bij een tariefdifferentiatie van 80% zouden de tarieven (bij benadering) worden:

Aanslag	Afvalstoffenheffing oud	Samen (80%)	Vershil	
1 persoon Beemster		216	273	-57
Meerpersoons Beemster		303	341	-38
1 persoon Purmerend		324	273	51
Meerpersoons Purmerend		324	341	-17

Hier profiteren dus met name Purmerendse eenpersoons huishoudens van.

Variante 2.

Beemster heeft geen hondenbelasting. Afschaffing van de hondenbelasting betekent dat een bedrag van € 406.000 in de begroting alternatief moet worden gedekt. Berekend is wat dit betekent voor de OZB. Op de totale OZB opbrengst van beide gemeenten is dit 2,7%. Dit is berekend als effect bovenop variant 2.

6. Berekening effecten lokale lastendruk harmonisatie

Het bovenstaande zou met een basis 2019 tot dit beeld leiden voor woningen (gemakshalve is voor eenpersoons en meerpersoons eigenaren gerekend met de gemiddelde WOZ waarde, hoewel die waarde naar verwachting voor eenpersoons eigenaren waarschijnlijk te hoog is):

Aanslag Basisberekening	Huurder/ eigenaar	Totaal oud	OZB	ASH	Riool- heffing	Totaal nieuw	Effect	Effect
1 persoon Beemster	huurder	206		320	65	385	-179	-87%
Meerpersoons Beemster	huurder	313		320	65	385	-72	-23%
1 persoon Purmerend	huurder	388		320	65	385	3	1%
Meerpersoons Purmerend	huurder	388		320	65	385	3	1%
1 persoon Beemster	Eig/WOZ-w: 347.000	829	342	320	176	838	-9	-1%
Meerpersoons Beemster	Eigenaar	916	342	320	176	838	78	9%
1 persoon Purmerend	Eig/WOZ-w: 235.000	730	232	320	176	727	3	0%
Meerpersoons Purmerend	eigenaar	730	232	320	176	727	3	0%
Aanslag Variant 1	Huurder/ eigenaar	Totaal oud	OZB	ASH	Riool- heffing	Totaal nieuw	Effect	Effect
1 persoon Beemster	huurder	206		273	65	338	-132	-64%
Meerpersoons Beemster	huurder	313		341	65	406	-93	-30%
1 persoon Purmerend	huurder	388		273	65	338	50	13%
Meerpersoons Purmerend	huurder	388		341	65	406	-18	-5%
1 persoon Beemster	Eig/WOZ-w: 347.000	829	342	273	176	791	38	5%
Meerpersoons Beemster	Eigenaar	916	342	341	176	860	56	6%
1 persoon Purmerend	Eig/WOZ-w: 235.000	730	232	273	176	681	49	7%
Meerpersoons Purmerend	eigenaar	730	232	341	176	749	-19	-3%
Aanslag Variant 2	Huurder/ eigenaar	Totaal oud	OZB	ASH	Riool- heffing	Totaal nieuw	Effect	Effect
1 persoon Beemster	huurder	206		273	65	338	-132	-64%
Meerpersoons Beemster	huurder	313		341	65	406	-93	-30%
1 persoon Purmerend	huurder	388		273	65	338	50	13%
Meerpersoons Purmerend	huurder	388		341	65	406	-18	-5%
1 persoon Beemster	Eig/WOZ-w: 347.000	829	352	273	176	801	28	3%
Meerpersoons Beemster	Eigenaar	916	352	341	176	869	47	5%
1 persoon Purmerend	Eig/WOZ-w: 235.000	730	238	273	176	687	43	6%
Meerpersoons Purmerend	eigenaar	730	238	341	176	755	-25	-3%

Het bovenstaande zou met een basis 2019 tot dit beeld leiden voor niet-woningen:

Aanslag	WOZ waarde	OZB oud	OZB nieuw	Vershil	Vershil
Beemster	500.000	1.313	1.815	502	-38%
Purmerend	500.000	1.815	1.815	0	0%

7. Conclusies

De berekeningen laten de volgende conclusies zien:

1. De meeste inwoners van Beemster (meerpersoons woningeigenaren) gaan er bij de fusie op vooruit.
2. Het effect voor Purmerendse inwoners van de fusie is nihil (woningeigenaren) of licht positief (huurders). De variant waarbij in de afvalstoffenheffing een onderscheid gemaakt wordt in eenpersoons en meerpersoons huishoudens betekent vooral een interne verdeling: gunstig voor eenpersoons huishoudens in Purmerend en een beperkt nadeel bij meerpersoons huishoudens in Purmerend.
3. In de berekeningen is duidelijk dat twee categorieën het meest geraakt worden door de harmonisatie:
 - a) Eigenaren niet-woningen Beemster. Deze betalen door het Purmerendse tarief te berekenen 38% meer OZB.
 - b) Huurders Beemster. Huurders in Beemster betalen veel minder lokale belastingen dan in Purmerend, namelijk alleen afvalstoffenheffing. En als men alleen woont ook het lagere tarief voor eenpersoons huishouden. In Purmerend betalen inwoners afvalstoffenheffing ongeacht de samenstelling van het huishouden en verbruikersheffing rioolrecht. Bij de invoering van hondenbelasting is het nadelig effect bij hondenbezit nog groter.
4. De variant waarin de hondenbelasting wordt afgeschaft heeft een relatief beperkt effect op het totaalbeeld per huishouden.

Tot slot: duidelijk zichtbaar is dat een hoger tarief bij een belastingcategorie van Beemster ten opzichte van Purmerend 'verwatert' bij fusie. Een hoger tarief van Purmerend wordt bijna volledig overgezet naar de nieuwe gemeente.

Bijlage 1. Kenmerken van de belastingheffing 2019

Kenmerk	Purmerend	Beemster
WOZ waarde woningen totaal	8.600.000.000	1.390.000.000
WOZ waarde niet-woningen totaal	1.270.000.000	265.000.000
Gemiddelde WOZ waarde woning	235.000	347.000
Gemiddelde WOZ waarde niet woning	478.000	520.000
Belastingplichtigen afvalstoffenheffing: eenpersoons		970
Belastingplichtigen afvalstoffenheffing: meerpersoons	35.130	2.900
Belastingplichtigen rioolheffing (eigenaren)	37.885	3.560
Opbrengst OZB eigenaren	10.877.000	1.882.000
Opbrengst OZB niet-woningen gebruikers	2.003.000	169.000
Opbrengst rioolrecht 2019	6.657.000	724.000
Opbrengst afvalstoffenheffing 2019	11.465.000	1.107.000
Opbrengst hondenbelasting	406.000	0
Opbrengst precariobelasting	214.000	0
Opbrengst toeristenbelasting	50.000	70.000
Opbrengst parkeerbelasting	2.279.000	
Opbrengst reclamebelasting	150.000	
OZB eigenaren woning	0,0981%	0,1188%
OZB eigenaren niet woning	0,1895%	0,1325%
OZB gebruikers niet woning	0,1734%	0,1300%
Rioolrecht eigenaar	110,28	201,24
Rioolrecht gebruiker tot 300 m3	64,32	-
Afvalstoffenheffing eenpersoons	323,88	215,52
Afvalstoffenheffing meerpersoons	323,88	303,48
Hondenbelasting	75,48	-
Toeristenbelasting p.p.p.n.	1,55	2,15